

Skrbi smo letalci tako rekoč dolžni pustiti na tleh – Breda Šprajcar pilotka helikopterja v Letalski policijski enoti

Aleksander ČIČEROV

Večkrat slišimo, da nas je nekaj »potegnilo«. Ko se tako pogovarjam z ljudmi, ki so si izbrali najlepši poklic pod »svobodnim soncem«, v njihovih odgovorih začutim, da jih je »potegnilo« med letalce. Tudi našo današnjo sogovornico, ki se je izšolala za pilotko helikopterja, njeno delo pa je v korist vsem, ki potrebujejo hitro in učinkovito pomoč tudi v vremenskih razmerah, ki lahko zelo otežijo njeno delo. Sooča se s hudo bolnimi, poškodovanimi in kako drugače nemočnimi ljudmi in opravlja naloge, ko so ogrožena življenja in varnost ljudi. In z vsem srcem ji verjamemo, da je vesela, ko nalogo uspešno opravi!

Ventil: Ste imeli vzornico(ka) ali ste se sami odločili za poklic pilotke helikopterja?

Breda Šprajcar: Moj oče je športni pilot in me je večkrat vzel sabo na leško letališče, tudi letet sem šla z njim. Ko sem bila stara 16 let, me je zamikalo, da bi pilotirala tudi sama. V leškem aeroklubu sem se vpisala v tečaj za jadralnega pilota. Takrat me je letenje popolnoma prevzelo

in zaželela sem si, da bi postala poklicna pilotka.

Ventil: Kako je potekalo vaše šolanje za letalski poklic?

Breda Šprajcar: Po končani gimnaziji sem se vpisala na Fakulteto za strojništvo, letalska smer. Med študijem sem pridobila licenco športnega pilota na letalih. Po diplomi sem se za-

poslila v podjetju Flycom, ki za svoje delo uporablja tudi helikopterje. To je bil moj prvi stik s helikopterji in navdušili so me. Pridobila sem veliko izkušenj na področju helikopterskih operacij in opravila licenco športnega pilota na helikopterju. Ko se je ponudila priložnost za delovno mesto pilota v Letalski policijski enoti, sem jo z veseljem izkoristila in pri policiji sem se najprej izšolala za poklicno pilotko helikopterja. Vsa moja nadaljnja šolanja so potekala in še tečejo v okviru Letalske policijske enote.

Ventil: Čemu ste se odrekli, da bi dosegli vaš cilj?

Breda Šprajcar: Teško bi rekla, da sem se čemurkoli odrekla. Letenje je bilo moja velika želja in cilj in moje življenje je potekalo skladno s tem. Študij letalstva, preživljanje časa v aeroklubu, učenje letenja, ... to so bile stvari, ki so me veselile in zanimale. Seveda so bili tudi težki in zahtevni trenutki, a nanje sem gledala kot na del poti pri uresničevanju svoje želje.

Ventil: Opišite, prosim, na katerih helikopterjih (letalih) ste se šolali in s katerim tipom helikopterja največ letite?

Na ploščadi Letalske policijske enote na letališču Jožeta Pučnika

V kokpitu helikopterja AB212

Breda Šprajcar: Jadrarno sem se šolala na Blanikih L-13 in L-23. Motorno šolanje sem opravila na Cessni 150 in kasneje še na Cessni 172. Svoje prve pilotske helikopterske ure sem opravila na helikopterju z batnim motorjem Schweizer 300C. V Letalski policijski enoti pa je začetno šolanje potekalo na helikopterju Agusta Bell 206 – Jet Ranger. Kasneje sem opravila še šolanje za tip helikopterja Agusta Bell 212/412. Trenutno največ letim na helikopterju Agusta Bell 212. Največje število ur letenja pa imam na tipu AB 206 – Jet Ranger.

Ventil: Kakšen je vaš delovni dan?

Breda Šprajcar: Moj delovni dan se običajno začne ob 8. uri, in sicer s skupnim brifingom vseh, ki smo ta dan v službi. Pregledamo naloge, ki nas čakajo ta dan, tehnično stanje helikopterjev, vreme, letalska in policijska obvestila ter podobno. Glede na dodeljene zadolžitve je odvisen potek mojega delovnega dne. Če sem v vlogi člana dežurne posadke (dežuramo za policijske intervencijske naloge ter za humanitarne naloge – helikoptersko nujno medicinsko pomoč, medbolnišnične prevoze, prevoze inkubatorja ter reševanje v gorah), potem ves dan redno pre-

gledujemo vremensko situacijo po vsej državi, letalska obvestila, spletne kamere in podobno. Tako smo lahko vnaprej pripravljene in poletimo takoj, ko prejmemo urgentni klic. Takšni dnevi so najbolj nepredvidljivi, včasih je urgentnih nalog več v enem dnevu, kakšen dan ni nobene. Dnevno dežurstvo zaključimo ob 20. uri, ko ga prevzame nočna posadka.

V delovnih dneh, ko opravljam vnaprej načrtovane naloge, na primer nadzor državne meje, različna usposabljanja in druge policijske naloge, pa pred načrtovano nalogo pripravim vse potrebno za let. Takšna priprava je običajno sestavljena iz brifinga vseh sodelujočih, dogovorimo se, kaj in kje bomo delali, kje so predvideni pristanki, koliko časa bomo leteli, kako bomo komunicirali in podobno. Glede na te informacije se pripravim na let še z letalskega vidika: preverim vremensko stanje in napovedi, letalska obvestila (NOTAM-e), karte letališč, terene za zunajletališke pristanke, možnosti točenja goriva in drugo.

Velik del letalskega poklica poteka na tleh, od že omenjenih priprav pred letenjem so tu še vodenje letalske dokumentacije, analiza opravljenega dela po letenju, različna usposabljanja in trenaja.

Ventil: Pri svojem delu se srečujete z različnimi nalogami. Kaj je za vas najtežje? Kaj vas posebej razveseli?

Breda Šprajcar: Najtežje z letalskega vidika so zahtevne razmere v zraku pri določeni nalogi: neugodno vreme, drug promet v zraku, tehnične zmogljivosti helikopterjev. S čisto človeškega vidika pa je včasih težko, ko se soočamo s hudo obolelimi ali poškodovanimi pri prevozu helikopterske nujne medicinske pomoči in pri zahtevnejših policijskih nalogah, kjer so ogrožena življenja ali varnost ljudi.

Najbolj me, seveda, razveselijo vse uspešno opravljene naloge.

Ventil: V zadnjem času zelo odmevata helikopterski nesreči: trčenje dveh helikopterjev v Argentini in nesreča pri Beogradu. Ste o morebitnih vzrokih razpravljali s kolegi piloti? O vzrokih letalski strokovnjaki še ugi-bajo. Kako je mogoče, da se ob jasnem vremenu dva helikopterja srečata na istem mestu?

Breda Šprajcar: O obeh nesrečah smo se pogovarjali s kolegi, še posebej o nesreči pri Beogradu. Sliši se nemogoče, da ob jasnem vremenu trčita dva zrakoplova, a vsi, ki letimo, vemo, kako kompleksno je lahko delo v zraku – letenje je preplet več nalog hkrati: upravljanje zrakoplova, opazovanje zračnega prostora, komunikacija s kontrolo letenja in upoštevanje njihovih navodil, nadalje komunikacija med člani posadke in eventualno še operativna komunikacija znotraj opravljane naloge. Potem sta tu še navigacija in vre-

Pred pristankom v bazi, po letu helikopterske nujne medicinske pomoči. Marec 2015.

Pred pristankom v bazi, po letu helikopterske nujne medicinske pomoči. Marec 2015.

menska situacija. Močno sonce, na primer, je včasih lahko zelo moteče pri opazovanju drugega prometa v zraku. Tudi v primeru veččlanske posadke lahko pride v določenem spletu neugodnih okoliščin in povečanega obsega dela v kokpitu do incidenta ali nesreče. Največ nesreč v letalstvu se zgodi zaradi več neugodnih dejavnikov.

Ventil: *Kako poteka vaše letalsko izpopolnjevanje (teoretično in praktično)?*

Breda Šprajcar: Letalsko izpopolnjevanje in trenaža potekata različno. Če gre za obnavljanje znanja, t. i. trenažo ali podaljševanje ratingov za tipe helikopterjev, potem to opravimo znotraj naše enote, s svojimi učitelji letenja in izpraševalci. Določena dopolnilna šolanja, na primer šolanje za letenje z očali za nočno gledanje ali prešolanje na druge tipe helikopterjev, tudi opravimo znotraj enote, v okviru naše letalske šole. Letenje na simulatorjih, na katerih se urimo predvsem v izrednih postopkih in postopkih v sili, pa izvršimo v tujini, kjer prisostvujejo tamkajšnji inštruktorji. Praviloma

za vsa izpopolnjevanja velja, da se pričnejo s teoretičnim delom, ki mu sledita še praktični del in na koncu preizkus znanja in usposobljenosti.

Ventil: *Katere licence že imate?*

Breda Šprajcar: Moja prva licenca je bila licenca pilota jadralnega letala. Ta, žal, ni več aktivna, si jo pa nekoč v prihodnosti želim zopet obnoviti in aktivno jadрати, saj je ta vrsta letenja res čudovita. Kar se tiče letal, imam veljavno licenco športnega pilota, ki jo obnavljam v svojem privatnem času. Na poklicnem področju imam licenco poklicnega pilota helikopterja, ki jo trenutno nadgrajujem v licenco prometnega pilota helikopterja.

Ventil: *Vas poklic pilotke helikopterja izpolnjuje? Ste kdaj razmišljali o kakšnem drugačnem poklicu?*

Breda Šprajcar: O drugačnih poklicih sem razmišljala, preden sem pred šestnajstimi leti sama začela pilotirati. Od takrat dalje pa ne. Poklicno letim sedmo leto in ta poklic me izpopolnjuje, še več, tu vidim pred

seboj še mnogo izzivov. Sicer pa se v splošnem trudim ohranjati neko širino v življenju, poleg letalstva me zanimajo še druge stvari in si ne želim, da bi se moj svet skrčil izključno na letalstvo. A vsekakor ima zelo posebno in pomembno mesto v mojem življenju, lahko rečem, da me je zasvojilo, tako da bo najverjetneje vedno prisotno v mojem življenju, na takšen ali drugačen način.

Ventil: *Delo pilota je zelo zahtevno in odgovorno. Kako skrbite za vašo dobro fizično formo in počutje? Ko odhajate v službo, pustite skrbi doma?*

Breda Šprajcar: Delo pilota je vsekakor zahtevno in odgovorno. Rada se ukvarjam s športom, kar pripomore k dobremu fizičnemu stanju, za dobro počutje pa poskrbijo moji najdražji, družina in prijatelji, potem pa še kakšna urica časa za moje hobije. Skrbi smo letalci tako rekoč dolžni pustiti na tleh. Če se iz kakršnegakoli razloga ne počutimo dobro, ne smemo opravljati nalog člana posadke.

Ventil: *Veliko se govori o električnih letalih, pa o tistih na sončno energijo. Je to prihodnost letalstva?*

Breda Šprajcar: Z ekološkega vidika je vsekakor dobra alternativa. Z ostalih vidikov pa si ta hip ne drznem napovedovati prihodnosti na tem področju.

Ventil: *Dovolite, da se vam v imenu uredništva Ventila toplo zahvalim za prijeten pogovor in vam zaželim še veliko uspešnih reševanj in lepih trenutkov v helikopterju.*

*Mag. Aleksander Čičerov,
Univerza v Ljubljani,
Fakulteta za strojništvo*

*Foto: Uroš Podlogar
www.urospodlogar.com*